

KADINLARIN KORKULU RÜYASI JINEKOLOJİK MUAYENE: TRAVMATİK OLMAK ZORUNDA MI?

Fatma BAY¹, Nebahat ÖZERDOĞAN²

¹ KTO Karatay Üniversitesi
² Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Jinekolojik muayene, jinekolojik bakımın önemli bir parçasıdır ve jinekolojik uygulamalar içerisinde en yaygın prosedürdür. Dünyadaki birçok kadın, gençlikten yaşlılığa kadar yaşamları boyunca birden fazla jinekolojik muayene yaşamaktadır. Jinekolojik muayene, gebelik teşhisi, jinekolojik tarama ve ayırıcı tanı gibi çeşitli nedenlerle yapılmaktadır. Doğum eyleminde serviksi, fetüsün bölümlerini, amniyotik sıvıyı ve annenin durumu değerlendirmek amacıyla jinekolojik muayene kullanılmaktadır. Jinekolojik muayene “uygulanması gerekli, fakat hoşnut olunmayan, rahatsızlık, utanç ve ağrı verici bir durum” olarak tanımlanmaktadır. Bu derleme jinekolojik muayenenin travmatik olmaması konusunda muayene öncesi, muayene esnası, sağlık profesyonellerinin davranışlarını ve geliştirilebilecek yöntemleri açıklamayı amaçlamaktadır.

Norrell ve ark. (2017) yapmış oldukları çalışmada; kadınların yaklaşık yarısının pelvik muayenenin amacını bilmediklerini ve birçoğunun vajinal muayeneyi sağlığın devamı için gereken bir uygulama olarak gördüklerini bildirmiştir. Kadınlar genellikle muayene esnasında kontrolü muayene eden kişiye bırakmaları gerektiğini düşünmektedir. Prosedür sırasında muayene eden kişiden sürekli ve yeterli bilgi alırlarsa kadınlar durumun kontrolünü yeniden kazanabileceklerini düşünmektedir. Muayene eden kişinin ne yapacağını bildiklerinde, jinekolojik muayenenin bir parçası olduklarını hissederler ve durumun ele alınması daha kolay hale gelebilmektedir. Muayene sırasında hasta pozisyonu, vajinal spekulumu kendisinin uygulaması, genital anatomi konusunda hasta eğitimi, kendi kendine hipnoz, dikkati başka yöne çekme, davranışsal kontrol teknikleri, muayene sırasında göz teması ve hastanın kontrol hissini artırmak için ayna kullanımı, muayene sırasında faydalı olarak bildirilmiştir.

Bireysel, kültürel etkenler, muayene ortamı ve sağlık profesyonelinin tutumu ile ilgili faktörlerin jinekolojik muayeneyi etkileyen olumsuz deneyimler olduğu belirlenmiştir. Muayene ortamına ilişkin zorlaştırıcı faktörler, yatakta, kalabalık ortamlarda ve gizlilik sağlanmadan gerçekleşen muayene şekli olarak belirtilmektedir. Altay ve Kefeli (2012)'de yapmış oldukları çalışmada; jinekolojik muayene sırasında kadınların üçte biri yanında doktordan başka kimsenin olmasını istemezken, üçte biri de yalnızca eşinin olmasını istemektedir. Tanıdık olmayan çevrenin neden olabileceği sıkıntılar ile birlikte, hasta kaygısına katkı sağlayabilecek sayısız sosyal değişken bulunmaktadır. Uzun bekleme veya uygun olmayan randevu süreleri, çocuk bakımı, ulaşım eksikliği veya ulaşım zorluğunun kadınların bakım arama, tutum ve niyetlerini büyük ölçüde etkilediği bildirilmektedir.

Jinekolojik muayene kadınlar için hayatlarında birçok kez karşısına çıkabilecek rahatsız edici ancak gerekli olan bir yöntemdir. Jinekolojik muayene sırasında ortaya çıkan rahatsızlık kadının kişilik yapısı kadar muayeneyi yapan sağlık profesyonelinin davranışları ve çevreden oldukça etkilenir. Bu özellikle cinsel travma öyküsü olan ve kültürel yönden çoğu kadında muayeneden kaçınma sonucunda ortaya çıkabilecek sağlık problemlerinin teşhisini geciktirebilir. Bu nedenle kadınlarda jinekolojik muayenenin travmatik olmasına yol açan faktörlerin en aza indirilmesi gerekmektedir. Sağlık profesyonelleri olarak kadınların duygularını anlamak ve çözüm yollarını kullanmak etik yönden en güzel yaklaşım olacaktır.